

KÜLTÜREL DİPLOMASİ

HAZIRLAYAN:
Özlem Ece

MART 2013

Bu politika metni İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın Kültür Politikaları Çalışmaları kapsamında hazırlanmıştır. Metnin doğrudan ve dolaylı kullanımı durumunda kaynak gösterilmesi rica olunur.

Kültürel Diplomasi

Türkiye'nin kültür-sanat alanındaki zengin birikimini uluslararası platformlara taşıması için kültürel diplomasi alanında izlenmesi gereken genel stratejiler aşağıda özetlenmektedir.

Genel Hedefler:

- Köklü kültürel mirasından ve üzerinde bulunduğu coğrafyanın güçlü etkilerinden beslenen Türkiye'nin genç, çağdaş, yaratıcı yönünü kültür-sanat alanında gerçekleştirilecek projeler aracılığıyla gündeme getirerek, özellikle Avrupa'daki geleneksel bakış açısını sorgulatmak, yeni bir düşünce eşiği yaratmak.
- Türkiye'nin kültürel çeşitliliğini ve zenginliğini yansıtacak şekilde hazırlanan kapsamlı etkinlik programlarıyla, geleceğin dünya kültürüne Türkiye'nin potansiyel katkısını vurgulamak.
- Gerçekleştirilecek projelerde taraflar arasında oluşturulacak güçlü koordinasyon ve iletişim ağının, ülkelerin kültür ve sanat kurumları ile sivil toplum örgütleri arasında kurulması hedeflenen uzun soluklu işbirliğine örnek oluşturmasını sağlamak.
- Sahne sanatlarından sinemaya, tasarımdan güncel veya geleneksel sanatlara uzanan farklı disiplinlerden etkinliklerle, modern Türkiye'nin kültür-sanat alanındaki enerjisi, yaratıcılığı, çeşitliliği ve dinamik yüzünü yansıtmak.
- Ülkeler arasındaki her düzeyde alışverişi teşvik ederek; ticaret, turizm ve gastronomi gibi alanlardaki işbirliklerinin yanı sıra, bilimsel ve akademik alanlarda da karşılıklı iletişimi güçlendirerek sürekli kılmak.
- Kültürel turizmi, dolayısıyla kültürlerarası etkileşimi teşvik etmek.

Strateji Önerisi:

- Uluslararası düzeyde gerçekleştirilen, büyük ölçekli kültür-sanat projelerinin başarılı olabilmesi için sadece iki devlet değil, yerel yönetimler, özel sektör, kültür ve eğitim kurumları ile sivil toplum örgütleri de güçlerini birleştirmelidir. Bu sayede, yapılacak ortak çalışmalarla Türkiye'nin daha iyi tanıtılması misyonunu güden ve bunun yolunun kültürden geçtiğine inanan kurumlar bir araya gelecek ve beklentilerin ötesinde bir çarpan etkisi yaratılacaktır.
- Bu girişimlerin bütçesini oluştururken karma bir finansman modeli benimsenebilir. Yerel aktörlerin Türkiye'yle ilgili programları ağırlamak için ortaya koyacağı maddi olanaklar ve iradenin, projelerin başarıya ulaşmasında temel rolü oynayacağını söylemek mümkündür.

Hazırlık Süreci / Programın Felsefesi:

Türkiye'nin bugüne kadar yurtdışında gerçekleştirdiği tanıtım faaliyetlerinin genel çizgisini farklılaştıracak ve projelerin başarıya ulaşmasını sağlayacak özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Programların, konuyla ilgili tüm aktörlerin rol oynayacağı demokratik diyalog süreçleri sonunda belirlenmesi,
- Tepeden inme etkinlikler yerine, kurumların kendi programlarına dahil edecekleri ve inanarak gerçekleştirecekleri projelere yer vermesi,
- Türkiye'nin seçilmiş ve arınmış bir vitrini değil, tüm çeşitliliğini yansıtacak ortak yapımlara öncelik verilmesi,
- Büyük şehirlerin yanı sıra, küçük ölçekli kentlerdeki aktörlerin de harekete geçirilebileceği projelerin tasarlanması,
- İkili ülke ilişkilerinin geleceği ve gençlere yönelik eğitim alanında işbirliği projeleri, fikir tartışmaları, bilimsel toplantılar vb. etkinliklerin de kültür-sanat faaliyetlerine paralel şekilde oluşturulması.

Proje Dağılımı:

- Programın hazırlık sürecinde, etkinlik gerçekleştirilecek ülkedeki kültür kurumlarının yetkilileri Türkiye'ye davet edilebilir ve Türkiye'deki dinamizmi kendi gözleriyle görmeleri sağlanabilir. Ayrıca, Türkiye'den uzmanlar gidilecek ülkenin belli başlı tüm kültürel aktörleriyle iletişime geçerek, programları konusunda fikir sahibi olabilir.
- Yunus Emre Enstitüleri'nin buldukları ülkelerdeki bağlantıları aracılığıyla, yerel yönetimler, dernek ve kültürel, akademik ve ekonomik kurumlar ağı harekete geçirilebilir.
- Projeye katkıda bulunan aktörler arasında kültür kurum ve kuruluşları, sanatçılar, küratörler, sanat eleştirmenleri, basın, sivil toplum örgütleri, akademik çevreler, entelektüeller, kanaat önderleri, eğitim kurumları ve öğrenciler, Türk dernekleri, diplomatik misyonlar (büyükelçilikler, başkonsolosluklar, kültür müşavirlikleri), yerel yönetimler, politikacılar, özel sektör, turizm sektörü ve UNESCO, OECD gibi ilgili uluslararası kuruluşların yer alması, programların demokratik bir süreçle oluşturulmasını ve sahiplenilmesini sağlayacaktır.

İletişim:

- Gerçekleştirilecek uluslararası projelerde, bugünün, daha da önemlisi “yarının Türkiye’sinin” nasıl olacağına, ne gibi dinamiklerle şekilleneceğine, gelişen düşünce ve tartışma ortamının nasıl bir Türkiye yaratacağına dair ipuçlarının vurgulanması hedeflenmelidir.
- Önyargıları tetiklemeyecek, tersine kültürel alandaki ortaklıkları vurgulayacak, işbirliği yapılan ülke vatandaşlarının içinde kendine ait mesajlar bulacağı bir iletişim felsefesi benimsenmelidir.
- Geçmişten gelen ilişkilerin, AB üyeliği tartışılan, dev nüfuslu bir Türkiye’nin yarattığı “tehdit” unsurunu ve zihinlerdeki klişeleri bertaraf edememesi riskine karşı, iletişimde ön plana çıkarılacak tüm faaliyetlerde; “kültür çeşitliliği”, “genç ve dinamik nüfus”, “girişimcilik”, “değişime açıklık”, hatta “değişim arayan toplum” gibi konular gündeme getirilmelidir.
- Kültürel diplomasinin sözcüleri olacak sanatçılar ve kültür aktörleri, iletişimin en etkili araçları olarak değerlendirilmelidir.
- İletişimin uzun vadede başarıya ulaşmasındaki temel faktörlerden biri de, sanat, edebiyat, entelektüel çevrenin fikir öncüleri, STK’lar, değişim programlarıyla Türkiye’de bulunan yabancı öğrenciler ve yurt dışına giden Türk öğrenciler gibi stratejik hedef kitlelerin, proje üreterek Türkiye’nin tanıtımına katılmaları olacaktır.
- Propaganda ve reklam odaklı tanıtımdan kaçınılarak, etkinlik temelli iletişim gerçekleştirilmelidir. Geniş kitlelere hitap eden uluslararası yayınların ve TV kanallarının sanatsal üretim ve etkinlikler aracılığıyla Türkiye’ye yer vermesi, tanıtıma büyük katkıda bulunacaktır.

Sonuç:

- Yurt dışında bugüne kadar gerçekleştirilen kültür-sanat projelerinin ortaya çıkardığı olumlu sonuçların uzun vadede ikili ilişkileri kalıcı bir biçimde etkileyecek seviyeye gelebilmesi için, bu yönde çalışmaların sürdürülmesi gerekmektedir.
- Alanda ilgili kişi ve kurumlara bilgi ve danışmanlık verecek, koordinasyonu yürütecek, fon bulmaya yardımcı olacak, çalışmalarını ortak bir paydada toplayacak bir aracı kurumun eksikliği hissedilmektedir. 5 Mayıs 2007 tarihli ve 5653 sayılı Kanun’la kurulan bir kamu vakfı olan Yunus Emre Vakfı ve Enstitüleri, bu açığı kapatma yönünde önemli bir işleve sahip olabilir.

- Fransa ve Türkiye toplumlarının farklı kesimlerini ortak bir proje etrafında toplayan ve yurtdışındaki Türkiye algısının reklam faaliyetleriyle değil, ancak uzun vadeli bir saha çalışması, açık ve yapıcı bir diyalog zemini ve kültür-sanat ile eğitime yatırımla değiştirilebileceğini kanıtlayan "Fransa'da Türkiye Mevsimi" projesi, kültürel diplomasi açısından bir örnek teşkil etmektedir. Bu modelin geliştirilmesi ve farklı ülkelerde tekrarlanabilmesi için, devletin ilgili bakanlık ve kurumları, yerel yönetimler, özel sektör, sivil toplum örgütleri, sanatçılar ve entelektüellerin bir araya gelerek yeni bir platform oluşturmak konusunda girişimlerde bulunması hayati önem taşımaktadır.